

відкрити світу. Такі програми покликані об'єднати в єдиний комплекс виробників харчових продуктів і туристичну індустрію під лозунгом «Село, смачна і якісна їжа – здорова атмосфера». Нині в рамках ЄС існує програма, спрямована на підвищення якості обслуговування туристів, які відпочивають у сільській місцевості.

Список літературних джерел

1. Вернадский В. И. Автотрофность человечества.// Русский космизм. – М.Педагогика-Пресс, 1993. –с.268
2. Герасимчук З. В., Циганюк Н. Є. Логістична рекреаційна система регіонів України: основи формування та розвитку. Луцьк, 2014.
3. Мальська М. П., Худо В. В., Занько Ю. С. Організація туристичного обслуговування.. Київ: Знання, 2011.
4. Дж. Кристофер, Нейл Тейлор. Туристический бизнес. Киев: Знання, 2007.

Кривобок П. В.

аспірант кафедри економіки і права
Національний університет харчових
технологій, м. Київ

ВАЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

На даний час в Україні не існує законодавчо затверджених понять «соціальне підприємництво», «соціальне підприємство», «підприємства соціальної економіки». Тобто можна

© Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
«Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи», КНЕУ,
квітень 2017 р.

сказати, що офіційно соціальних підприємств і соціального підприємництва в Україні немає. Однак у різних нормативно-правових джерелах існують положення, що дозволяють створювати підприємства, які за міжнародними стандартами можуть бути класифіковані як соціальні [1].

Більшість соціальних підприємств України забезпечують робочими місцями представників цільових груп, з якими вони пов'язані своєю основною діяльністю. Їхня головна мета діяльності, як і будь-яких інших бізнес-структур, – досягти позитивних фінансових і соціальних результатів за рахунок інвестицій [2]. В останні роки в Україні соціальне підприємництво набуває все більшої популярності серед громадських організацій, як ефективний механізм вирішення локальних соціальних та економічних проблем територіальних громад.

В цілому в Україні, на думку експертів, існують наступні підходи до розуміння практики соціального підприємництва [3]:

- 1) соціальне підприємництво являє собою засіб соціальної підтримки певних груп населення;
- 2) соціальне підприємництво являє собою механізм сприяння економічному розвитку, підтримки підприємницької діяльності;
- 3) соціальне підприємництво являє собою альтернативний державному механізм вирішення соціальних проблем;
- 4) соціальне підприємництво являє собою соціально-орієнтований бізнес.

В своїй статті підприємництво із соціальним спрямуванням автор вважає ефективним інструментом розвитку депресивних сільських територій України [4]. Цю думку також

ширше розкривають Мокій А.І. і Дацко О.І.[5], які стверджують, що для сільських територій України необхідність стимулювання соціального підприємництва зумовлена загрозливими тенденціями, пов'язаними з: відсутністю «джерел» розвитку, згортанням господарської діяльності у сільських поселеннях; загостренням проблем зайнятості населення, посиленням соціальної напруги, збільшенням обсягів соціальних платежів з державного бюджету для підтримки життєдіяльності села; фізичною і моральною зношеністю та недостатнім розвитком інфраструктури, доступом населення до соціального обслуговування тощо. До недавнього часу (до децентралізації) більшість сільських громад є фінансово неспроможними (близько 90% місцевих бюджетів є дотаційними, причому більшість з них – дотаційні на понад 70%), що обумовлює практично повну їх залежність від бюджетного фінансування.

Варто зазначити, що для ефективної реалізації моделі соціально-орієнтованої моделі необхідно мати достатній рівень соціального капіталу. Метою розвитку соціального капіталу як інституційної детермінанти є розбудова ефективних і взаємовигідних соціальних та економічних відносин між селянами у формуванні реальних можливостей перспективного розвитку сільських територій. Реалізація окресленої мети консолідує завдання, які впливають із потреб сьогодення щодо активізації розвитку сільських територій за рахунок внутрішніх факторів і потенціалу села. На думку деяких вчених [6] системоутворювальним інститутом в утвердженні ефективної економіки сільських територій залишаються аграрні підприємства, поряд з цим їх соціаль-

ний капітал, умовно кажучи, використовується задля виробництва продовольства, забезпечення продовольчої безпеки держави. На нашу думку, така роль аграрних підприємств є дещо перебільшеною. Зважаючи на різноманітність кліматичних умов в Україні та диференціацію в розвитку сіл і селищ, соціальні підприємства, що забезпечуватимуть розвиток сільських територій, можуть відноситися до будь-яких галузей господарської діяльності. Головне те, що навколо соціального капіталу таких підприємств формується соціальний капітал сільських територій (села).

Важливим також залишається спільність дій та бажань місцевого населення в розвитку їх населеного пункту. Так, чверть століття тому в теорії розвитку депресивних і відсталіх регіонів був сформульований принцип партисипативності в процесах розвитку. В його основі лежить теза про необхідність використання знань, досвіду і уявлень місцевого населення про розвиток їх «малої батьківщини». Процеси прийняття рішень, що йдуть «знизу – вгору» ведуть до розкриття креативного потенціалу громадян, підвищенню згоди, посиленню відповідальності та мобілізації власних сил в сільських регіонах [7].

Громадська участь в процесі розробки, застосування та оцінки програм розвитку сільських територій є невід'ємною частиною демократичної системи управління. Вона визначається як процес, в якому в результаті широкого обговорення, різні групи сільського населення стають відповідальними за ініціативи розвитку, а також пов'язані з ними рішення і ресурси.

Загалом, важливим напрямком діяльності сучасного пі-

дприємництва, як вітчизняного, так і зарубіжного, є підтримка депресивних регіонів країни – «вимираючих» містечок та передмість (так званих, «старих міст» [8]), для яких є характерними значне зменшення чисельності населення та занепад економічної активності. Вимирання багатьох малих міст, виробництва в яких стають нерентабельними та закриваються, відбувається в результаті міграції населення та його концентрації навколо мегаполісів, що є зосередженням автодорожніх, залізничних та інформаційних комунікацій.

Розвиток моделі соціально-орієнтованого підприємництва може дозволити зупинити занепад сільських територій, а також забезпечить гідні соціально-економічні умови життя місцевої громади.

Список літературних джерел

1. Социальное предпринимательство в Украине: Европейское исследование. Обмен опытом [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://sesp.org.ua>

2. Новый бизнес: социальное предпринимательство [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.nb-forum.ru>

3. Петренко К. В. Соціальне підприємництво як фактор розвитку депресивної території / К. В. Петренко // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць. – 2011. – № 10. – С. 189-192.

4. Кривобок П. В. Соціально-орієнтоване підприємство як модель соціально-економічного розвитку сіл України//Агросвіт. – 2015. – №14.

5. Мокій А. І., Дацко О. І. Розвиток соціального підприємництва у контексті зміцнення економічної безпеки депресивних територій//Економічна безпека і підприємництво. – 2014. – №53.

6. Рябоконь В. П., Шпикуляк О. Г., Пехов В. А. Соціальний капітал

як інституційна детермінанта розвитку сільських територій та аграрного підприємництва//Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2015. – №1.

7. Вовлечение населения в развитие сельских территорий / О.И. Пантелеева [и др.]; Под.ред. Пантелеевой О. И. Серия обучающих пособий «RUDECO Переподготовка кадров в сфере развития сельских территорий и экологии» М., 2012.

8. *Портер М. Э.* Конкуренция: учеб. пособ. / М. Э. Портер. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2000.

Лаврентьев М. М.,

с.н.с. відділу фінансово-економічного прогнозування
ДННУ «Академія фінансового управління»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сучасний період розвитку української економіки потребує активної участі держави як у формуванні інвестиційного середовища, так і у прямому інвестуванні, що потребує подальшого удосконалення бюджетної політики у напрямку підсилення її ролі у здійсненні бюджетних інвестицій [1, с. 195].

Модернізація економіки регіонів за допомогою бюджетних коштів, на сучасному етапі, потребує розроблення механізму ефективного перерозподілу коштів з державного бюджету місцевим. Результатом використання цього механізму перерозподілу коштів повинен бути позитивний зворотній зв'язок від вкладених коштів (рис. 1).